

Karta ewidencyjna grobu wojennego


Gmina: **ZBĄSZYŃ**

Nr ewid.: **3015063_1**

Rodzaj obiektu ¹	Nazwa obiektu	Miejscowość
GRÓB ZBIOROWY	GRÓB POWSTAŃCÓW WIELKOPOLSKICH	ZBĄSZYŃ
Zdjęcie – widok ogólny	Kategoria: Powstanie Wielkopolskie 1918-1919	
	Adres wojew. / powiat / gmina	WIELKOPOLSKIE / NOWOTOMYSKI / ZBĄSZYŃ
	ulica / lokalizacja opisowa	CMENTARZ PARAFIALNY, UL. MOSTOWA, (na wysokości adresu ul. Mostowa 10a)
	Właściciel / zarządca terenu / działka nr	Parafia rzymskokatolicka pw. Najświętszej Maryi Panny Wniebowziętej, ul. Senatorska 31, 64-360 Zbąszyń / 301506 4.0001.1050
	Kwatura, rząd / ewent. lokalizacja opisowa, GPS	W północno – wschodniej części cmentarza, na końcu alejki biegnącej na wprost od bocznego wejścia na cmentarz, na wysokości ul. Mostowej 10A GPS: 52°15'09.7"N 15°55'07.5"E (52.252681, 15.918750)
	Podstawowa informacja o pochowanych	POWSTAŃCY WIELKOPOLSCY – Jan Wojtkowiak, Stanisław Cieślak, Katella, NN.
	Datowanie	1931 – pogrzeb, pomnik – 1935 r.
	Forma ochrony	GRÓB WOJENNY
	Wymiary (szer., głęb., wys.)	Rozmiary całości: szer. 261cm, gł. ok. 508cm; wysokość obramienia: od 19cm do 40cm, szer. 10cm; max. wysokość steli od fundamentu: 166cm, gr. od 21cm do 28cm; szczegóły w załączniku.
Material	Pomnik nagrobny murowany (sztuczny kamień), wewnątrz granit, tworzywo sztuczne – krzyż powstańczy, tablice boczne granitowe, inskrypcyjna – szkło barwione w masie na czarno, medalion plakieta metalowa (brąz?)	



¹ I grób wojenny indywidualny/ ...zbiorowy/ kwatura / grób rodzinny / pomnik / tablica / ...

Szkic sytuacyjny		Opis obiektu i inskrypcje
		<p>Grobowiec ujęty w uskokowe obramienie, niskie, akcentowane prostokątnymi słupkami, przechodzące na krótszej tylnej krawędzi w rodzaj ściany z wpisanym pośrodku krzyżem oraz tablice inskrypcyjne, ściana akcentowana słupami prostopadłościennymi.</p> <p>Na ścianie czarne tablice – po bokach z orłami bez korony, pośrodku inskrypcyjna, nad nią plakieta z głową Chrystusa, poniżej data – 1935.</p> <p>Treść inskrypcji:</p> <p style="text-align: center;">Tu spoczywa czterech bojowników o niepodległość Polski ś.p. Wojtkowiak Jan, Cieślak Stanisław Katella i jeden nieznanego nazwiska, którzy w lutym 1919 r. polegli na polu chwały w walkach o wolność Ziemi Zachodnich. R.i.p. Związek Weteranów P.N.R.P. 1914/19 Koło Zbąszyń</p> <p style="text-align: center;">1935 r.</p>
Stan zachowania i najważniejsze postulatory konserwatorskie	Bibliografia, źródła	Dane dot. osób pochowanych, okoliczności śmierci, pierwotnego miejsca pochówku; historia obiektu itp.
<p>1. stan b. dobry (VI 2017), należy dbać o drożność bocznych otworów umożliwiających odpływ wody z wewn. części pomnika.</p>	<p>1. W. Olszewski, Ł. Jastrząb „<i>Lista strat Powstania Wielkopolskiego od 27 grudnia 1918 roku do 8 marca 1920 roku</i>”, Koszalin 2009, s. 94, 181, 446.</p> <p>2. P. Anders „<i>Miejsca pamięci Powstania Wielkopolskiego</i>”, Poznań 2010, s. 212</p> <p>3. APP, zesp. 884 - Związek Powstańców Wielkopolskich w Poznaniu, sygn. 355 (Zbąszyń, powiat Nowy Tomyśl - akta koła: Pismo Zarządu Koła Zbąszyń Związku Weteranów Powstań Narodowych R.P. z dnia 25 listopada 1935 r.)</p>	<p>29 XI 1931 r. uroczystie pochowano na zbąszyńskim cmentarzu parafii pw. Najświętszej Maryi Panny Wniebowziętej 4 powstańców, zmarłych w Sulechowie w niewoli i ekshumowanych z położonego wtedy po stronie niemieckiej Züllichau, dziś Sulechowa.</p> <p>A. Dane z tablicy na nagrobku: patrz treść inskrypcji.</p> <p>B. Dane z Listy Strat (Bibliografia poz. 1): - szer. Stanisław Cieślak, ur. 13 listopada 1893 r. w Dakowych Mokrych, 1 Opalenicka Kompania 3 Batalionu Grupy Zachód, zmarły 15 lutego 1919 r., - szer. Katella, zmarły 12 lutego 1919 r., - szer. Jan Wojtkowiak z Drużyny Kłębłowskiej, zmarły 12 lutego 1919 r. oraz nieznanymi powstańcami.</p> <p>Mogiła otrzymała pomnik nagrobny w 1935 r. z inicjatywy miejscowego Koła Związku Weteranów Powstań Narodowych R.P., które zorganizowało także sprowadzenie i pogrzeb szczątków powstańców. Początkowo planowano jedynie ogrodzenie mogiły, ze względu na brak środków finansowych. Po rozpatrzeniu kalkulacji Zarząd uchwałił 5 VII 1935 r. postawienie pomnika nagrobnego. Zlecono wykonanie prac Michałowi Frankowskiemu ze Zbąszynia. Koszt budowy, określony na 530 zł, okazał się niewystarczający, ze względu na zbyt niską kalkulację wykonania plakiety z brązu oraz dwukrotne odlewanie tablicy szklanej i osiągniął kwotę 700 zł. Termin wykonania uległ przesunięciu z 15 X na 1 XI 1935 r. W dniu zakończenia prac, pomnik został poświęcony przez ks. dziekana Płotkę. Uroczystość miała charakter skromny. Odbiór protokolarny nastąpił 18 XI 1935 r., po usunięciu dostrzeżonych usterek. Środki finansowe na budowę pomnika pochodziły z funduszy Koła oraz ze środków przekazanych przez inne stowarzyszenia oraz Zarząd Okręgowy Związku Weteranów Powstań Narodowych RP w Poznaniu. Pierwotny pomnik, oprócz tablicy inskrypcyjnej odlanej ze szkła, ozdobiony był trzema plaketami z brązu. Plakieta po lewej przedstawiała Orła Białego, środkowa – wizerunek twarzy Chrystusa, a prawa – Krzyż Walecznych. Do dziś zachowała się plakieta z Chrystusem. Treść tablicy inskrypcyjnej nie uległa zmianie (być może jest oryginalna). Wnętrze mogiły, przy okazji remontu w roku 2015, przykryto płytami granitowymi, pośrodku których umieszczono, wykonany z tworzywa, duży wizerunek Wielkopolskiego Krzyża Powstańczego. Prace finansowano ze środków Wojewody Wielkopolskiego, Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa przy współpracy środowiska kibiców Lecha Poznań i Gminy Zbąszyń.</p>
	Załączniki	
	<p>1. Zdjęcia grobu i cmentarza – zdjęcia cyfrowe</p> <p>2. Szkic z wymiarami</p>	
<p>Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data, podpis): Adam S. Kaczmarek, fot.: Adam S. Kaczmarek, czerwiec 2017. / Aktualizacja Bartosz Biegała 19.11.2018 r.</p>		